

שמירת מצוות שבת ותלמוד תורה ע"י מועמד לגיור

רמב"ם מלכים י:י

בן נח שרצה לעשות מצוה משאר מצוות התורה כדי לקבל שכר. אין מונעין אותו לעשות כהלכתה. ואם הביא עולה מקבלין ממנו. נתן צדקה מקבלין ממנו. ויראה לי שנותנין אותה לעניי ישראל. הואיל והוא ניזון מישראל ומצוה עליהם להחיותו. אבל העכו"ם שנתן צדקה מקבלין ממנו ונותנין אותה לעניי עכו"ם:

רדב"ז

ב"נ שרצה לעשות מצוה וכו'. ואם רצה לעשות באומרו שנצטוה עליה אין מניחין אותו לעשותה אלא אם עשאה כדי לקבל עליה שכר כמי שאינו מצווה ועושה וכן דקדק רבינו וכתב כדי לקבל שכר. ומ"מ במצות שצריכין קדושה וטהרה כגון תפילין ס"ת ומזוזה אני חוכך להחמיר שלא יניחו אותם לעשותן: ואם הביא עולה וכו'. דוקא עולה הבאה בנדבה אבל עולה הבאה בחובה אין מקבלין מהם וכ"ש שאר קרבנות ועולה זו של עכו"ם נסכיה קרבים משל צבור וכבר ביאר רבינו זה פ"ג מהל' מעה"ק: נתן צדקה מקבלין ממנו וכו'. מ"ש רבינו סברא נכונה היא כיון שאנו מצווין להחיותם דכתיב לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה אבל שאר עכו"ם שלא קבלו מצות ב"נ אע"פ שמפרנסין אותן בכלל עניי ישראל מפני דרכי שלום אבל אין אנו מצווין להחיותם הילכך מקבלין מהם צדקה מפני השלום ונותנין אותה לעניים שלהם דלא ליהוי להו איבה כדאיתא פ"ק דב"ב:

ב"מ קב.

ת"ר המשכיר בית לחבירו על השוכר לעשות לו מזוזה וכשהוא יוצא לא יטלנה בידו ויוצא ומנכרי נוטלה בידו ויוצא, ע"כ.

שטמ"ק

"ובגוי אם נכנס אחריו מצוה ליטלה שמא יטלנה הגוי וינהוג בה מנהג בזיון אי נמי שמא האורח שיראה שם מזוזה יכנס שם שיהיה סבור שישראל דר שם ויהרגוהו או יעלילו עליו עלילות".

רמ"א יו"ד סי' רצ"ב ס"ב

"ועובד כוכבים שבקש שיתנו לו מזוזה ורוצה לקובעה בפתחו אסור ליתנו לו ונראה לי דמ"מ במקום דאיכא למיחש משום איבה ושירע משום זה לישראל שרי"

ירושלמי ריש פאה

ארטבן שלח לרבינו הקדוש חדא מרגלא א"ל שלח לי מלה טבא דכותה שלח ליה חדא מזוזה א"ל אנא שלחית לך מילתא דלית בה טימי ואת שלחית לי מילתא דטבא טולר חד א"ל חפצי וחפצך לא ישוו בה ולא עוד אלא דאת שלחית לי דאנא צריך מינטר לה ואנא שלחית לך מילתא דאת דמיך והיא מנטרא לך דכתיב בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך וגו'.

סנ' נט.

ואמר רבי יוחנן: נכרי שעוסק בתורה חייב מיתה, שנאמר אתורה צוה לנו משה מורשה - לנו מורשה ולא להם. - וליחשבה גבי שבע מצות! מאן דאמר מורשה - מיגזל קא גזיל לה, מאן דאמר מאורסה - דינו כנערה המאורסה, דבסקילה. מיתיבי, היה רבי מאיר אומר: מניין שאפילו נכרי ועוסק בתורה שהוא ככהן גדול - שנאמר באשר יעשה אתם האדם וחי בהם, כהנים לויים וישראלים לא נאמר, אלא האדם. הא למדת: שאפילו נכרי ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול! - התם בשבע מצות דידהו.

מהרש"א שבת לא

אמר ליה מקרא כו'. ומעיקרא לא הוי בעי הלל למימר הכי משום דלא הוה מקבל עליו לגייר ומיהו קצת קשה הא אין מקבלין גרים משום שלחן מלכים ולא משום אישות ולא עדיף זה שגייר עצמו משום כהונה שילבש בגדי כבוד וצ"ל הא דקאמר בא לפני הלל וגייריה כו' לאו דוקא אלא דלא גייריה עד לבתר הכי שידע דגר אסור בכהונה ולא קאמר לעיל דגייריה אלא שקבל עליו לגייר ומתוך שלא לשמה בא לשמה ואין להקשות דא"כ היאך למדו תורה קודם שנתגייר הא אמרינן בפרק ארבע מיתות דעובד כוכבים הלומד תורה חייב מיתה די"ל דהכא כיון שבא לגייר שרי ללמוד תורה:

שו"ת רע"א קמא סי' מד

על שאלתך בערל שבא להתגייר ולמולו, ואין רצונך למולו היותו נגד חוקי הרעגירונג /הממשלה/ [כאשר הנכון עמך בזה כי אמנם כן מוטל על כל רב מורה ישר להזהיר את העם אשר יושב בקרבו, כי כן דבר המלך ישמורו ובפקודותיו אל ימרו, וכאשר גם אנכי הצעיר הזהרתי בעזה"י רבות פעמים בדרושותי/ בדרשותי/, והראיתי לדעת כי כן החיוב על כל אדם מישראל, בראיות חזקות כראי מוצקות, ממקרא ומגמרא ומסברה, וכאן אין מקומו להאריך, ועל אחת כמה וכמה שהרב בעצמו יהיה נאה מקיים, וכל העדה ממנו יראו ויכבדו את המלך ואותו ייראו] ואך הוא מבקש עכ"פ ללמדו מקרא וסדר תפילה יום יום שזהו אינו נגד דת המלך, ואח"כ ילך למקום שמותר להתגייר, ושאלת אם מותר לעשות כן, ואם אינו בכלל מלמד עם נכרי תורה, כיון שלומד ע"מ להתגייר.

הנה במהרש"א חדושי אגדות פרק ב' דשבת גבי מעשה דהלל, כ' וז"ל ומיהו ק"ק הא אין מקבלים גרים משום שולחן מלכים, וצ"ל הא דאמרינן וגייריה לאו דוקא, אלא דלא גייריה עד לבתר דידע דגר אסור בכהונה, ואין להקשות א"כ איך למדו תורה מקודם שנתגייר הא נכרי הלומד תורה חייב מיתה, יש לומר דכיון שבא לגייר שרי ללמדו תורה, עכ"ל. אולם כתבתי בגליון מהרש"א בקושיא הא אין מקבלים גרים וכו' בזה הלשון, כך הקשו תוס' בפרק כיצד (יבמות דף כ"ד ד"ה לא בימי דוד), ותירצו דבטוח הי' הלל דסופו לשם שמים, וכ"כ עוד שם בפרק בית שמאי (דף ק"ט ד"ה רעה) הרי דס"ל לתוס' דגייריה קודם שלמדו, א"כ אזדא ראיית מהרש"א דאחר הגירות אף דעדיין לא הי' לש"ש = לשם שמים =, מכל מקום בדיעבד הוי גר ומותר ללמוד תורה, ובסוף קיבל הגירות לש"ש, ע"כ לשוני.

וקצת מוכח בהיפוך דס"ל לתוס' דאסור ללמד קודם גירות מדלא תירצו כמהרש"א דלא גייריה עד שלמדו, ואף די"ל דדחיקא להו לישנא דהש"ס מדאמרינן בא לפני הלל, משמע דמיד גייריה מ"מ היא גופא קשיא על הלל אמאי סמך על בטחונו שבסופו יהיה לש"ש אמאי לא המתין לגייריה עד אחר שילמוד עמו ויתברר דכוונתו לשם שמים אלא ודאי דאסור ללמדו מקודם, ויש לדחות קצת עכ"פ אזדא ראיית מהרש"א, ואין בכחי להתיר חותנך אוהבך. עקיבא

מאירי סנ' נט. ד"ה בן נח - "וכן הדין אם עסק בתורה שלא לכונת קיום עיקרי מצוותיה אלא שלכו חפץ לירד לידיעת תורתנו ותלמודינו ראוי ליענש מפני שבני אדם סבורים עליו שהוא משלנו מתוך שרואין אותו יודע ויבואו לטעות אחריו ומ"מ כל שהוא עוסק בעיקרי שבע מצות ובפרטיהם ובמה שיוצא מהם אע"פ שרוב גופי תורה נכללים בהם

מכבדין אותו אפילו ככהן גדול שאין כאן חשש לטעות אחריו שהרי אף בשלו הוא עוסק וכל שכן אם חקירתו על דעת לבא עד תכלית שלימות תורתינו עד שאם ימצאנה שלימה יחזור ויתגייר..."

תשובות

הרמבם

יד

ובמקומות [דף ל"ב ע"א] כשאמרו ספר הורה שכלה ותפלין שכלו אין עושין מהם מזוזה לפי שאין מורדין מקדושה חמורה לקדושה קלה ובריך הש"ס הא מורדין עושין והתנייה תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוססום הלכה למשה מסיני קלף במקום בשר דוכסוססום במקר עשר ומשכי למטה " כלומר לשלם אם מורדין עושין דאם שינה אין בכך כלום אבל מטתה אדוכסוססום הרי בפידוש שמתר לכחוב מזוזה בגויל ודוכס ססום לאו לעיכובא אלא למטה מן המזבח : וכתב משה

מז

שאלה

איך נהגו בעשיית הציצית אם הוא כמו שאמרו בש"ס [מנחות דף ל"ט] הפוחת לא יפחות משבע והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה או כמו שהיו עשים הוקנים כמו שמאלנו כחוב לבאונים ורבינו חננאל ז"ל דאמר דלאו לעיכובא הוא :

תשובה

זה הסדר לא עשיטא חובה וכוונת התלמוד הוא שצריך לברוך ג' כריכות והכריכה השלישית יקטור בה ויהיו השלשה כריכות מחוברות זוהו חוליית אחת ואח"כ יתרחק מעט ויכרוך שלשה זיקטור וכן על זה הדרך עד שיקטור שבע חוליות יכל חליית ג' כריכות ויפריש מעט בין חוליית אחת לייא ויהיו השבע חוליות בשליש החוטין שיהיה שליש משולש והשני שלישים ענף ושיפרד כל החוטין . אמנם מה ששמענו מהגאונים הוא שכל אלו הכריכות והחוליות המזכרים בש"ס הוא בחכלת אבל היום לית תכלת כי אם לבין ואיך יעשה יקח אחד מה' חוטין ויכרוך בו אך שלישי כרוך וב' שלישים ענף אבל החוליות והקשירות אם ירצה יעשה ואם ירצה לקטור חוליית אחת או עשרה הרשות בידו ואם הגאונים כתבו דברים אחרים מה איכפת נן מהנראה מהתלמוד הוא כך ואין צריך לפסוק בסברהם דוקא והרי אמרו רז"ל לא מקרע תקרעוניה ולא מגמר תגמרון מיניה ואם ירצה לעשות שבע חוליות הרשות בידו . משה :

מח

שאלה

אם עור המעברתא של תפילין של ראש ושל יד צריכה עיבוד לשמן או לא :

תשובה

אין צריך עבוד לשמה והוא אינו צריך עבוד כלל וכמה מבני אדם לעקוין לעור המעברתא עור יבש ושורין אותו ועושים ממנו המעברתא ואוף אם יהיה מעובד אין צריך שיהיה לשמה :

מט

שאלה

אם צריך בקביעת המזוזה ובעת לבישת התפילין והסלית פעם ראשונה וגם אם החליף המזוזה והגיה אחרת וכן אם נחתכו התפילין והגיה אחרים או צינית וכן כל שאר המצוות אם צריך לברך זמן או לאו :

תשובה

אמרו בתוספתא [ברכות] כל המצוות מברכין עליהם שהגיעו העשה לולב לעצמ מברך ברוך שהגיעו נטלו וכו' המצוות המוטלות עליהם מברך שהגיעו המצוות מוטלות :

ברוך שהגיעו היה מקריב זבחים בירושלם אומר ברוך שהגיעו וכשהוא מקריב מברך בא"י אמ"ה אק"ב להקריב את הזבח . נמנית למדין שכל המצוות מברך עליהן בתחילת עשייתן שהחייט . והמטות יתחלקו בזה לשלשה חלקים דהיינו כל מצות עשה בין של חורה בין של דבריהם התלוים בזמן כסוכה ושאר ולולב ונר הנזכה ומקרא מגילה ודאי צריך לברך עליהן שהחיינו חיה פשוט . והחלק השני כל מצות אשר חייב בה כל אדם תמיד כגון ציצית ותפילין ומזוזה ומעקה ודאי צריך לברך בפעם ראשונה שהחיינו שכל אחד מאלו הם מצוות שהם קנין לו לא תהיהו פחותה מקוכה כלים חדשים או בונה בית חדש ולזה אמרו בבבלייתא חייב הזמן על הציצית ועל התפילין וכמו שאמרו כל המצוות מברכין עליהן שהחיינו . והחלק השלישי הוא כל מצות אשר לא תקרה תמיד כי אם לפעמים גם לא לכל אדם כי אם לאחד תבא המצוה היום ואחר לאחר וזן או ל"ה תבא כלל או בנזח המצוה לידו יברך שהחיינו כמ"ש במקריב מנחות וכן אמרו בפדיון הבן אבי הבן מברך שמים אשר קדשנו וכו' ושהחיינו ועל המילה מברך שהחיינו ולא אזכרה דהא אם בפדיון מברך גם המילה דמאי שנא ושד הרי אמרו כל המצוות מברך עליהם אבל בפדיון הבן לא שאלו אם יברך או לאו דפשיטא לכו שיברך אלא נסתפק להם אם אבי הבן מברך דעליה דדידה רמיתא מצוה זו או דילמא כהן מברך כיון דמטי ליה הגאה . מכאן נראה בבירור שצריך ודאי שהחיינו אלא שנסתפק להם מי הוא המברך וכשנבין אלו השלשה חילוקים נראה כי בדאי האפריש חלה ותרומה ומעשר וכן סמא ששכל לא יברך שהחיינו על מצוה זו ואינה בכלל אלו השלשה חילוקים אשר אמרנו וכמו שתרצה בחבוריט הגדול וכתב משה . [פ"א מהלכות ברכות] :

ג

שאלה

מימרת רבן יוחנן גוי שעסק בחורה חייב מיתה אם זה הלכה ואם צריך לישנע כל בר ישראל אשר ילמד דבר מהמצוות הנלמדים משבע מצוות או לא :

תשובה

הלכה הוא בלא ספק ואם תהיה יד ישראל תקיפה עליהם ישנע מתלמוד תורה עד שיתגייר : אכן אינו נהרג אם עסק בחורה דהא חייב מיתה אחר ולא אמר נהרג כמו שאמרו על שבע מצוות בן נח נהרג ויכול ללמד המצוות לטורים והשכר והעונש כי יש כמה מהם שיתירו לטוב והם אומרים ומודים כי תורתנו זאת היא מן השמים היא התונה לנו על יד משה רבינו ע"ה והיא כתובה אללם בשלימותה אך לפעמים יגלו פנים שאינם כהלכה וכמה מהם הם חוצים למוטב ואין בזה מכשול לישראל :

נד

שאלה

מה הזילק שיש בין לשמוע קול שופר ובין על תקיעת שופר :

תשובה

החוליה גדול צניהם כי המצוה

הזמנה לסעודת יו"ט

תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כא עמוד ב

לכם - ולא לכלבים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: אפילו נפש בהמה במשמע, אם כן, מה תלמוד לומר לכם - לכם ולא לנכרים. ומה ראית לרבות את הכלבים ולהוציא את הנכרים - מרבה אני את הכלבים שמזונותן עליך, ומוציא אני את הנכרים - שאין מזונותן עליך...אדבריה רבא למר שמואל ודרש: מזמנין את הנכרי בשבת, ואין מזמנין את הנכרי ביום טוב, גזרה שמא ירבה בשבילו. מרימר ומר זוטרא כי הוה מקלע להו נכרי ביום טוב אמרו ליה: אי ניהא לך במאי דטריחא לך - מוטב, ואי לא - טרחא יתירא אדעתא דידך לא טרחינן

שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקיב סעיף א

אין מבשלים לצורך כותים ביום טוב, לפיכך אסור להזמינו שמא ירבה בשבילו; ודוקא להזמינו, הגה: לביתו, אבל לשלוח לו לביתו ע"י כותי, שרי, (הגהות מיימוני פ"א בשם א"ז); אבל עבדו ושפחתו, וכן שליח שנשתלח לו, וכן כותי שבא מאליו, מותר להאכילו עמו ולא חיישינן שמא ירבה בשבילו. הגה: ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו, (מרדכי פ"ב דביצה), אבל לשאר כותים, בכל ענין אסור, (א"ח ותוספות).